

koliv přímo na úmluvě stran se zakládajícím a proto k závaznosti ani projevu souhlasu nebo přistoupení sporných stran nevyžadujícím jest i kolektivní smlouva v ujednání o rozhodčím...«

Podobný názor vysloven v důvodech rozh. č. 6079.

K tomu pouze přičiňujeme, že rozhodčí klausulí je část ustanovení kolektivní smlouvy, tudíž smluvní opatření ve smyslu § 577 c. ř. s., nikoliv jiné opatření na úmluvě stran se nezakládající ve smyslu § 599 c. ř. s., jak mylně nejvyšší soud zastává. Vůle stran je ve smyslu platného práva rozhodující. Výkladem, jako by závaznost paritních komisí pro jednotlivého zaměstnance byla vyvozována z § 599 c. ř. s., presumuje se existence rozhodčího soudu vytvořeného nezávisle na vůli stran, kterýžto výklad se naprosto nehodí pokud jde o členy organizací, jež ujednaly rozhodčí klausuli, ani pokud jde o nečleny, kde nanejvýše může jíti o smlouvu ujednanou — s hlediska organizací, jež jsou smluvními stranami — ve prospěch třetí osoby (nečlena).

bb) Judikát č. 2311 z 10. července 1923 R I 639/23.

Rozhodčí soud kolektivní smlouvy zavazuje strany, které se jí dovolávají, třebaž ke smlouvě nepřistoupily písemně.

Stačí, byla-li rozhodčí klausule ujednána písemně, není třeba, aby strana, která se dovolává rozhodčí instance ke smlouvě o rozsudím přistoupila písemně.

Ad 4. Co je právem, byla-li žaloba podána na řádný soud s obejitím rozhodčí instance v kolektivní smlouvě stanovené. (Judikáty č. 2344, 6183, 6734, 9130 sb. Vážného.)

a) Judikát č. 2344 z 6. března 1923, č. j. Rv I 212/23.

»Nepřípustnost pořadu práva pro mzdový spor zemědělského dělníka, byl-li v kolektivní smlouvě (Směrnících pro úpravu pracovních a námezdních poměrů čeledi a dělnictva zemědělského v Čechách na rok 1921) stanoven rozhodčí soud pro spory ze smlouvy námezdní, věc dosud naň vznesena nebyla a pořad práva vyhrazen ve smlouvě proti straně, která by se nechtěla zachovati podle výroku rozhodčího soudu.«

b) Judikát č. 6183 (cit. shora sub č. 2, lit. b).

c) Judikát č. 6734 z 25. ledna 1927, č. j. R II 432/26.

»Úmluvou, že sporná věc má býti rozhodnuta rozhodčím soudem, není vyloučen pořad práva. Byla-li taková věc vznesena na řádném soudě, jde o nepřislušnost řádných soudů, k níž, nebyla-li včas namítána, nelze hleděti z moci úřadu.«

d) Judikát č. 9130 z 23. září 1929, č. j. R II 277/29.

»Námítka, že žaloba patří podle kolektivní smlouvy před rozhodčí soud, není námítkou nepřípustnosti pořadu práva, nýbrž námítkou nepřislušnosti řádných soudů.«

Kdežto rozhodnutí č. 2344 stojí na stanovisku, že existence rozhodčího soudu zakládá námítku nepřípustnosti pořadu práva, k níž je hleděti z moci úřadu, ostatní, časově po něm následující judikáty, stojí na stanovisku, že z rozhodčí klausule možno vyvozovati jenom námítku nepřislušnosti soudu.

Odůvodňuje svá rozhodnutí v tomto směru, nejvyšší soud v judikátu č. 6183 výslovně praví, že, kdyby nebylo ujednání o rozhodčím, byl by povolán rozhodovati spor řádný soud, neboť jde o nárok ze služebního (pracovního) poměru, tedy o nárok soukromoprávní (§ 1 j. n.). Jde tudíž o ujednanou nepřislušnost soudu, nikoliv o nepřípustnost pořadu práva.

Z rozhodnutí ve věcech pracovních.

205.

Washingtonská smlouva o omezení počtu pracovních hodin v průmyslových závodech, uveřejněná pod č. 80 ve Sb. z. a n. z r. 1922, není v Československu platným právem, poněvadž nebyl ještě vydán zákon k jejímu provedení. Rozhodnutí n. s. ze dne 30. ledna 1931, č. j. Rv. III 680/30-3; stejně rozhodnutí ze dne 30. ledna 1931, č. j. Rv. III 515/30-3 a Rv. III 819/30-3, Sb. min. sprav. č. 965.

Nejvyšší soud zaujímal dříve stanovisko, že Washingtonská smlouva č. 80/1922 Sb. z. a n. a její článek 2 a) je i na území čsl. státu platným právem, ustoupil však od něho, když znovu zevrubně prozkoumal celý průběh a obsah jednání o tuzemskou ratifikaci ujednání přijatých na generální konferenci Mezinárodní organizace

práce Společnosti národů ve Washingtoně z roku 1919 a zejména ratifikaci smlouvy o obmezení počtu pracovních hodin v závodech průmyslových na 8 hodin denně a 48 hodin týdně, a dospěl k výsledku, že ustanovení této smlouvy bylo by platným právem v tuzemsku jen, jestliže a pokud by tu byla provedena domácím zákonem. To však se dosud nestalo a proto není zmíněná mezinárodní smlouva o obmezení pracovní doby, která je pouze jedním z ujednání přijatých na generální konferenci práce, na území čsl. státu platným právem. Tím je tu toho času o pracovní době jen tuzemský zákon z 19. prosince 1918, č. 91 Sb. z. a n., jenž zasahuje veškeré druhy práce a osoby v ní zúčastněné a to i ty, které čl. 2 a) Washingtonské smlouvy z dosahu zákonné ochrany vylučuje — ředitele a dohlážitěle v závodech průmyslových

a ty, kdož jsou na místech vyžadujících zvláštní důvěry zaměstnavatelovy — je právem pracujícímu lidu příznivějším než zmíněná mezinárodní smlouva, neboť, jak řečeno, okruh osob jím chráněných je širší než ten, který určuje ona mezinárodní smlouva. Stanovisko toto bylo vyloženo zevrubně v rozhodnutí č. 9977 Sb. n. s. *) Podle uvedeného dlužno ve všech otázkách, zda a pokud jde o práci přes čas a její zaplacení, řídit se jen zákonem č. 91/1918 Sb. z. a n. a podle něho posuzovati i práci přes čas zaměstnanců průmyslové závody řídicích, v nich dohlížejících a zaujímajících v nich místa zvláštní důvěry zaměstnavatelovy.

206.

I. Rozhodnutí rozhodčí komise o nároku zaměstnanců dle § 3 lit. g) zák. o záv. výborech je výrokem správního úřadu o nároku práva soukromého, proti němuž možno straně tímto výrokem dotčené dovolati se dle § 105 ú. l. nápravy pořadem práva. — II. Proti propuštění svých členů se souhlasem rozhodčí komise nemůže se závodní výbor brániti. Nález n. s. s. ze dne 4. února 1931, č. 728/1931.

Naríkaným rozhodnutím nevyhověla rozhodčí komise námitkám závodního výboru cukrovaru v H. T. proti propuštění zaměstnanců v závodě déle tří let pracujících a k žádosti majitelky závodu udělila souhlas k propuštění 3 členů závodního výboru a dvou náhradníků jeho.

O stížnosti závodního výboru uvážil nejvyšší správní soud takto:

Naríkaný nález rozhodčí komise obsahuje jednak rozhodnutí o nároku zaměstnanců podle § 3 lit. g) zákona o závodních výborech, jednak souhlas k propuštění členů a náhradníků závodního výboru dle § 22 odst. 2. zákona o závodních výborech. Rozhodnutí prvé jest, jak nejvyšší správní soud ustáleně judikuje (srov. na př. Boh. A. 8622/30,**) výrokem úřadu správního o nároku práva soukromého, proti němuž možno straně tímto výrokem dotčené dovolati se dle § 105 ústavní listiny a zák. z 15. října 1925 č. 217 Sb. z. a n. nápravy pořadem práva. Tato povaha činí je nezpůsobilým předmětem kognice nejvyššího správního soudu, neboť z příslušnosti tohoto soudu jsou dle § 3 lit. a) zákona o správním soudě vyloučeny všechny věci, o nichž přísluší právo rozhodovati řádným soudům.

Z důvodu toho musel nejvyšší správní soud odmítnouti všechny námitky stížnosti proti rozhodnutí dle § 3 lit. g) zákona o závodních výborech namířené, až na jedinou námitku, kterou stížnost vytýká, že rozhodčí komise nebyla řádně sestavena, ježto chyběl jí jeden člen. Neboť kdyby bylo pravda, že rozhodčí komise nebyla řádně obsazena, pak by tu nebylo ani rozhodnutí o nároku dle § 3 lit. g) cit. správním orgánem k tomu povolaným a strana nemohla by proti výroku takovému hledati nápravu pořadem práva, nýbrž by byla nucena dříve vymoci si rozhodnutí komise v tom složení, jak zákon ustanovuje. K tomu ovšem nemohl by nejvyšší správní soud odepřiti jí svou pomoc.***)

Nejvyšší správní soud shledal však námitku onu bezdůvodnou. Stížnost sama v souhlase s poradním protokolem uclává, že jednání a rozhodování komise se zúčastnilo 5 členů komise s předsedou. To však je dle § 26 počet dosta-

tečný neboť i předseda je členem rozhodčí komise a rozhodovala tedy komise 6členná, jak předpisuje zákon. Bylo proto stížnost proti prvému rozhodnutí odmítnouti jednak jako nepřipustnou, jednak jako bezdůvodnou.

Stížnost proti výroku druhému, jímž udělen byl souhlas k propuštění členů a náhradníků závodního výboru, musil n. s. s. odmítnouti, neboť členům závodního výboru a záv. výboru samému přísluší ochrana proti propuštění členů záv. výboru z práce jen potud, že propuštění s výjimkami v zákoně uvedenými — nesmí se státi bez souhlasu rozhodčí komise. Proti propuštění svých členů se souhlasem rozhodčí komise nemůže závodní výbor se brániti, ježto proti takovému propuštění zákon již ochranu neposkytuje, nějaký nárok pak na to, aby souhlas za určitých předpokladů udělen nebyl, zákon mezná (srov. usn. z 24. září 1928 č. 25786/28/Boh. A CCCXXXV).

207.

Rozhodčí komisi nenáleží rozhodovati, je-li platnou výpověď, při níž nesplnila správa závodu oznamovací povinnost uloženou jí, jde-li o zaměstnance přes 3 roky v závodě zaměstnaného. Nález n. s. s. ze dne 4. února 1931, č. 729/31.

Rozhodčí komise nejudikuje o tom, zda platná je výpověď (zaměstnanec přes tři roky v závodě zaměstnaného), když o ní ihned nebylo učiněno oznámení závodnímu výboru, nýbrž zkoumá důvodnost výpovědi jen po té stránce, zda není proti ní námitka s hlediska ustanovení uvedených sub aa), bb) a cc) § 3 lit. g) zák. č. 330 z r. 1921. Shledá-li závady v těchto směrech, vydá rozhodnutí podle předposledního odstavce § 3, lit. c) zákona o závodních výborech. O tom, je-li výpověď bez dodržení formalit, týkajících se neprodleného ohlášení jejího závodního výboru, platným disposičním aktem zaměstnavatelovým, čili jinými slovy, je-li na nesplnění oznamovací povinnosti uložené správě závodu při propuštění zaměstnance v podniku déle 3 let pracujícího dána sankce neplatnosti výpovědi, nenáleží rozhodovati rozhodčí komisi, nýbrž rozhodnutí o tom patří do kompetence příslušného soudu.

208.

I. Revírní báňský úřad je příslušný přezkoumávati dohodu, uzavřenou mezi majitelem hornického podniku a závodní radou podle § 12 posl. odst. zák. č. 144/20 o podílu zaměstnanců na čistém zisku. — II. Zaměstnancům přísluší právní nárok na toto úřední přezkoumání a k uplatnění tohoto nároku jménem jejich je legitimována revírní rada. Nález n. s. s. ze dne 17. prosince 1930, č. 17.375 Boh. A 8952. Prejudikatura; Srov. Boh. A. 7951/29, 1160/22.

Revírní rada Z. stěžovala si jednak podáním z 11. května 1927 u revírního báňského úřadu v Brně, jednak podáním z 27. května 1927, označeným jako stížnost podle § 19 vl. nař. č. 114/21 u báňského hejtmanství v Brně, že správa dolu »Nesyta« v H., náležející akc. společnosti »Apollo« v Bratislavě, odepírá příkázati jí z čistého zisku za období 1924/25 v částce Kč 5.000.000.—, 10%ní podíl, náležející podle zák. č. 143/20 zaměstnancům, při čemž se odvolává na dohodu sjednanou podle § 12, odst. 5 zák. č. 143/20 se závodní radou uvedeného dolu, při němž není zřízena podniková rada, kterouž dohodou závodní rada uznala, že příkázati 10%ního podílu na čistém zisku odpadá, poněvadž tento čistý zisk nebyl majitelům podni-

*) Srov. č. 135 »P. P.«. Srov. dále č. 191 »P. P.«.

**) Srov. č. 110 sbírky »P. P.«.

***) Srov. k tomu č. 90 sbírky »P. P.«.

ku rozdělení, nýbrž bylo ho použito ke zvýšení akc. kapitálu společnosti se 7 mil. Kč na 12 mil. Kč. V obou těchto podáních tvrdila, že použití čistého zisku ke zvýšení akc. kapitálu rovná se v podstatě rozdělení jeho mezi akcionáře, a žádala, aby báňské úřady shora uvedenou dohodu zrušily, případně podíl přínaležející zaměstnancům samy určily.

Vyřizuje podání revírní rady z 11. května 1927 prohlásil revírní báňský úřad výměrem z 13. června 1927, že žádosti v něm vznesené vyhověti nelze, poněvadž v daném případě bylo mezi majitelkou podniků a závodní radou docíleno plné dohody ve smyslu § 12, odst. 5, zák. č. 143/20, on pak jest podle § 18 vl. nař. č. 114/21 povolán určit v dohodě s berní správou podíl zaměstnanců na čistém zisku pouze v tom případě, kdyby se dohody mezi podnikatelem a závodní radou nebylo docílilo.

Nař. rozhodnutím zamítl žal. úřad jak podání revírní rady z 27. května 1927, podané bezprostředně u něho, i odvolání její z výměru posléze uvedeného. V prvním směru prohlásil se nepřislušným k rozhodování o podané stížnosti, poněvadž podle § 19 vl. nař. č. 114/21 jest příslušnost báňského hejtmanství omezena na rozhodování o stížnostech revírní rady proti rozdělovacímu klíči ve věci podílu na zisku, v daném případě však o takovouto stížnost nejde, a není také jiného ustanovení ani v zák. č. 143/20, ani ve vl. nař. č. 114/21, ze kterého bylo by lze vyvoditi příslušnost báň. hejtmanství k rozhodování v této věci. Odvolání revírní rady pak zamítl jednak z důvodů napadeného výměru, jednak i pro nedostatek legitimace revírní rady, poněvadž v daném případě přísluší podle § 18 cit. nař. stanovit podíl zaměstnanců na čistém zisku majiteli dolu v dohodě se závodní radou, a není žádného ustanovení ani v zákoně ani v nařízení, které by zmocňovalo revírní radu k opravným prostředkům proti dohodě těchto činitelů. V obojím směru prohlásil žal. úřad rozhodnutí své za konečné, při čemž se v prvním směru odvolal na ustanovení § 19 vl. nař. č. 114/21, ve druhém pak na předpis § 7 zák. z 21. července 1921, č. 77 ř. z.

O stížnosti do rozhodnutí toho podané uvažoval nss. následovně:

Na prvním místě bylo zkoumati, zda žal. úřad právem označil svoje rozhodnutí v obojím směru za konečné. Pokud jde o výrok druhý, obsahující instanční zamítnutí odvolání revírní rady z výměru revírního báňského úřadu, nelze o správnosti tohoto poučení s hledem k ustanovení § 7 zák. č. 77/1871 pochybovati. Jinak má se věc, pokud jde o výrok první, jímž žal. úřad rozhodl v prvě stolici o žádosti stěžně přímo u něho podané. Označiv i tento svůj výrok za konečný, poukázal žal. úřad ve svém právním poučení na ustanovení § 19 vl. nař. č. 114/21. Zde jest předepsáno, že o stížnosti do opatření zde uvedeného, t. j. proti stanovení rozdělovacího klíče, podle něhož se má podíl zaměstnanců na čistém zisku rozdělit mezi několik zúčastněných revírních rad, rozhodne báňské hejtmanství konečně. Žal. úřad však sám ve svém rozhodnutí správně konstatuje, že nevynesl rozhodnutí ve smyslu posléze cit. předpisu, neboť nerozhodoval o stížnosti proti rozdělovacímu klíči, nýbrž prohlásil se nepřislušným, a to právě proto, že výrok, jehož revírní rada u něho se dožadovala, není rozhodnutím ve smyslu cit. § 19 a že tedy v tomto předpisu není možno hledati základ pro jeho příslušnost, by učinil rozhodování revírní radou zá-

dané. Jiného platného předpisu, na němž by kompetenci svou mohl založiti, žal. úřad nenašel. Na výrok žal. úřadu, jímž opírá se rozhodnutí pro nepřislušnost, nelze však použiti výjimečného ustanovení § 19 cit. vl. nař. — jehož zákonitost ostatně není pochybna. Jde tedy o rozhodnutí báňského úřadu (hejtmanství), pro něž není dán zvláštní předpis o pořadu instančním, a sluší proto použití všeobecných předpisů zák. č. 77 z r. 1871.

Všeobecný předpis o pořadu instančním je dán v § 7 právě cit. zák., podle něhož proti rozhodnutím, jež vydalo báňské hejtmanství v první stolici, jde rekurs k min. prací. Právní poučení, žal. úřadem v tomto jeho výroku dané, neodpovídá tedy zákonu. Nesprávnost poučení zakládá podstatnou vadu řízení, pro niž bylo nař. rozhodnutí v tomto bodu zrušiti podle § 6 zák. o ss.

V druhém svém výroku odepřel žal. úřad vyhověti žádosti stěžně nejprve rovněž z důvodů inkompetence báňských úřadů rozhodovati o petitu, aby jednak byla úřadem zrušena dohoda, uzavřená mezi majitelkou závodu a závodní radou v ten smysl, že podíl z čistého zisku zaměstnanců nemá býti přikázán, jednak aby báňský úřad řečený podíl sám ze své moci úřední stanovil. Z odůvodnění, jež k tomuto výroku je připojeno, je patrné, že žal. úřad viděl jedinou normu, z níž by báňské svoji příslušnost mohly čerpati, v ustanovení § 18 vl. nař. č. 114/21, podle něhož báňský revírní úřad je povolán stanovit řečený podíl jen v tom případě, když podnikatel a závodní rada o podílu tomto se nedohodli, o kterýžto případ však nešlo. S názorem tímto bylo by lze souhlasiti, kdyby báňské úřady ve věcech upravených zákonem č. 143/20 vskutku neměly jiné kompetence kromě oné, jež je založena tímto zákonem. V zákoně tomto zajisté není výslovného předpisu, který by příslušnost úřadu báňského nebo vůbec některého úřadu správního ve věci, o kterou běží, zakládal, a příslušnost taková, ježto jde o výkon pravomoci výsostní (§ 90 úst. listiny), nemohla by podle ustáleného názoru nss-u (viz na př. Boh. 5756, 5977/26) býti bez podkladu zákonného založena ani vl. nařízením, takže by nebylo ji možno vyvoditi ani z nař. číslo 114/21.

Než úřadům báňským přísluší podle ustanovení § 220 ob. hor. zák. vrchní dozor nad provozováním hor. V této příslušnosti dozorci obsaženo jest oprávnění a ovšem i povinnost bdíti nad plněním povinností, které horní zákon ukládá horním podnikatelům, a zakročovati ve všech případech, kdy zachování hor aneb jejich vztahy k zájmům veřejným vyžadují zvláštních opatření. Tomuto předpisu kompetenčnímu odpovídá ustanovení § 187 téhož zák., podle něhož každý horní podnikatel je odpověden báňskému úřadu za zachování horních zákonů při provozu svého díla. V oně zcela všeobecné dozorci moci báňských úřadů nad provozováním hor obsaženo jest i oprávnění těchto úřadů dozírati na plnění povinností, které podnikatele hor postihují podle ustanovení zák. č. 143/20; vždyť i tento zákon jest zákonem horním, neboť ukládá podnikateli hor jako takovému jisté povinnosti, a je lhotejno, že povinnosti tyto jsou mu uloženy ve prospěch zaměstnanců horního podniku. Vždyť již ob. hor. zákon sám i v původním svém znění pojal v hlavě deváté a ostatně i v hlavě desáté do své normované sféry předpisy o poměru majitele hor k jeho úředníkům a dělníkům, a plnění těchto povinností nebylo z dozorci pravomoci úřadů bāň-

ských vyňato. Jestliže pak pozdějším zákonodárstvím tyto povinnosti majitele hor byly rozšířeny a obsahově rozmnoženy, sluší i na ně dozorčí pravomoc báňských úřadů rozšířiti, zejména tam, kde běží o ochranu soc. zájmů hornického zaměstnanectva, které zákonodárství zcela zřejmě hodnotí jako zájmy veřejné, takže jde tu o vztah provozování hor k zájmům veřejným ve smyslu § 220 ob. hor. zák. Podle §§ 2 a 4 zák. č. 77/1871 jsou to báňské úřady revírní, jimž výkon této dozorčí moci přináležel.

Avšak také dozorčí pravomoci báňských úřadů nad závodními radami, směřující k tomu, aby tyto orgány plnily povinnosti, které jim jsou uloženy v § 12, odst. 5, zák. č. 143/21, dává zákon nepochybný základ. Sluší jej hledati v § 26, zák. č. 144/20, jenž svěřuje dozor na závodní rady revírním báňským úřadům. Lze připustiti, že tento dozor míří v prvě řadě na plnění povinností, jež jsou závodním radám uloženy v tomto zákoně, nicméně nelze z dozoru tohoto vylučovati povinnosti, které jsou těmže závodním radám uloženy v zákonech jiných, tedy také v zák. č. 143/20, neboť kompetenční norma dozorčí má znění zcela všeobecné a postihuje v zásadě všechny povinnosti na závodní rady vložené.

Z těchto úvah plyne, že v daném případě byl revírní báňský úřad příslušným, aby u výkonu své moci dozorčí nad provozováním hor zkoumal, zda podnikatelstvo dolu »Nesyt«, odepřevši příkazati revírní radě podíl na čistém zisku za období 1924—25, neporušilo povinnost, která je mu uložena zákonem č. 143/20, a že byl také u výkonu své moci dozorčí nad závodní radou příslušný, aby zkoumal, zdali závodní rada neporušila svou povinnost, když dohodou s podnikatelstvem přivolila k tomu, by tento podíl revírní radě příkázán nebyl. Pokud tedy žal. úřad žádost revírní rady, domáhající se v podstatě zákroku tohoto obsahu, zamítl pro nepřislusnost báňských úřadů, spočívá rozhodnutí jeho na mylném výkladu zákona.

Žal. úřad uvedl ovšem pro své zamítavé rozhodnutí také ještě další důvod, to jest, že revírní rada není ke stížnosti, před báňský úřad vznesené, legitimována. Svůj názor o této otázce odůvodnil obdobně jako při otázce předchozí poukazem na to, že ani v zák. č. 143/20, ani ve vl. nař. č. 114/21, vydaném k provedení jeho, není ustanovení, které by opravňovalo revírní radu k opravným prostředkům proti dohodě majitele dolu se závodní radou o určení podílu zaměstnanců na čistém zisku. Žal. úřad vycházel při tom arci především ze svého úzkého pojetí dozorčí pravomoci úřadů báňských.

Toto úzké pojetí dozorčí pravomoci báňských úřadů nelze — jak právě bylo vyloženo — uznati správným. Leč tím není ještě vyvrácen právní názor žal. úřadu, že revírní radě nepřislusela legitimaci k zakročení proti řečené dohodě. Bylo tedy třeba podrobiti také tento názor soudnímu přezkoumání. Žal. úřadu jest potud přisvědčiti, že zákon neposkytuje revírní radě *expressis verbis* právního prostředku za účelem vydobytí podílu na čistém zisku, který jí zákon č. 134/20 přiznává. Pokud pak jde o dozorčí pravomoc báňských úřadů, nepřináležel na výkon moci dozorčí podle ustáleného právního názoru nss-u nikomu právní nárok. Avšak zásada tato není bez výjimek. Bývá prolomena pozitivním předpisem, jak to v jistých mezích učinily zákony o závodních organizacích (§ 2 č. 1, zák. č. 144/20 a § 3, lit. e) zák. o závodních výborech č. 350/21), což již v nál. Boh. A 7951/29 bylo vyloženo.

Než zásady oné nelze vždycky použití ani tehdy, když není pozitivního předpisu zákonného, který — jako v případech právě zmíněných — výslovně stanoví výjimku. Neboť v pravomoci úřední, která je zákonem označena jako moc dozorčí, bývá někdy obsaženo více nežli oficiosní dozor, na jehož výkon nemají interese právního nároku. Přiznává-li zákon určitému subjektu právnímu zcela nepochybným způsobem právní nárok určitého materiálního obsahu, a ukládá-li zároveň určitému úřednímu orgánu, aby dozíral nad plněním povinností jiných subjektů právních, která s oním právním nárokem koresponduje, a není-li jiného úřadu, který by byl kompetentním poskytnouti právní ochranu onomu nároku právnímu, sluší za to míti, že úřad »dozorčí« je povolán netoliko k tomu, aby z úřední moci na plnění právních povinností dozíral, nýbrž, že jest zřízen i za tím účelem, aby subjektu podle vůle zákona oprávněnému k jeho zakročení dopomohl k právu, a aby v případě sporu korespondující povinnost zavázaného subjektu formalisoval. Neboť zákony dlužno vykládati, pokud jen možno, tím způsobem, aby zřejmý úmysl a smysl jejich nebyl mařen.

V popsaném plnějším smyslu chápe správně soudní judikatura odedávna »dozorčí« pravomoc podle § 23 čes. hon. zák., vykládajíc kompetenci okresního výboru, přihlížeti k tomu, aby ustanovení obsažená v §§ 2 a násl. řádně ve skutek se uvedla, nejen jako oficiosní dozor *stricto sensu*, nýbrž i jako kompetenci rozhodovati spory a práva v oněch §§ zcela nepochybně uznána, zejména spory o práva členů honebního společenstva, která z tohoto členství vyplývají. Podobně přiznává se těm, kdož jsou účinky dolování ohroženi, jako stranám, právo domáhati se »dozorčího« zakročení úřadů báňských podle §§ 220 a násl. ob. hor. zák. a do odepření požadované ochrany si stěžovati (viz Budw. 5021/86, 7918/94, 12.578/99, 8996/12, 9856/13, 10.326/14-A; Boh. A 1160/22 a j.).

Že zákon č. 143/20 chce přiznati v § 1 závodním zaměstnancům tam blíže vytčeným právní nárok na podíl z čistého zisku, nemůže býti pochybno. Souhrn zaměstnanců závodních není ovšem zorganizován na způsob právnícké osoby. Zákonodárství vybudovalo nicméně v závodních a revírních radách hornických podle zák. č. 144/20 jistou organizaci závodního zaměstnanectva a příkázalo radám těmto zastupování určitých kolektivních zájmů zaměstnaneckých. Představitelem zaměstnanectva, pokud jde o jeho nárok na podíl z čistého zisku, učinil zákon radu revírní. Zákon č. 144/20 o závodních a revírních radách při hornictví nemá o tom sice výslovného ustanovení, avšak z ustanovení zák. č. 143/20, jenž v § 15 podíl tento příkazuje revírní radě, ve spojení s § 19 odst. 1 bodem 7 zák. 144/20, podle něhož přísluší revírní radě rozhodovati o použití tohoto podílu, je jasné zřejmo, že k uplatňování řečeného nároku zaměstnanectva je povolána za všech okolností revírní rada. Tomu není na odpor ani ustanovení § 12 posl. odst. zák. č. 143/20, jenž za jistých okolností ponechává závodní radě, aby dohodou s majitelem podniku přispěla ke stanovení podílu na čistém zisku. Neboť závodní rada v této funkci vystupuje jen jako náhradník rady podnikové, kterou za představitele zaměstnanectva v příčině nároku na podíl z čistého zisku nelze uznati již proto, že podle § 4 zák. č. 143/20 nemají zaměstnanci v této sedmičlenné radě ani polovičního zastoupení (čtyři z nich jmenuje podnikatel).

Jestliže tedy zákon přiznává zaměstnanectvu právní nárok na podíl z čistého zisku, a jestliže dále představitelem zaměstnanectva a nositelem nároku na onen podíl jest podle zákona rada revírní, sluší nejen »dozorčímu«
úřadu

báňskému přiznati kompetenci, aby v případném sporu o řečený právní nárok rozhodl, nýbrž sluší i revírní radě přiznati legitimaci, aby úředního výroku »dozorčího«
úřadu báňského jako strana se domáhala.

Z rozhodnutí ve věcech sociálně pojišťovacích.

209.

Předpokladem vzniku pojistné povinnosti podle zák. č. 221/24 jest, aby tu byl kromě faktického vykonávání prací nebo služeb ještě právní titul, t. j. smluvený poměr pracovní, služební nebo učňovský. Nález n. s. s. ze dne 17. ledna 1931, č. 433 Boh. A 8995.

Podle § 2 odst. 1. zák. z 9. října 1924 č. 221 Sb. o pojištění pro případ nemoci, invalidity a stáří jest pojištěním povinen a podle tohoto zákona pojištěn, kdo vykonává práce nebo služby na základě smluveného poměru pracovního, služebního nebo učňovského a nevykonává jich jako vedlejší zaměstnání nebo příležitostně. Z tohoto předpisu plyne, že vznik pojištění nepojí se k pouhému faktu vykonávání prací neb služeb, nýbrž že k tomuto faktu musí ještě přistoupení právní titul, smluvený poměr pracovní, služební nebo učňovský. Jen tenkrát, jsou-li v konkrétním případě splněny oba tyto předpoklady, jest dána pojistná povinnost podle citované mormy.

Jest mimo spor, že první předpoklad, vykonávání prací nebo služeb, jest v daném případě splněn. Sporným je, zdali byl v kritické době smluvený pracovní poměr podle cit. § 2 odst. 1. Smluvený pracovní (služební) poměr tu jest, byla-li mezi stranami uzavřena smlouva služební podle § 1151 o. z. o. Tato vzniká, zaváže-li se někdo na nějaký čas konati jinému službu. Podstatným znakem smlouvy služební, tedy i služebního poměru, jest na straně zaměstnavatelově smluvní závazek konati službu a z toho vyplývající poměr podřízenosti a vázanosti na rozkazy zaměstnavatelovy.

Žal. úřad uznal sporný pojistný poměr proto, že pojištění vzniklo po rozumu cit. zák. k pouhému faktickému vykonávání prací. Než tento právní názor žal. úřadu jest, jak již svrchu dovozeno, mylný, ježto z ustanovení § 2 odst. 1. cit. zák. plyne, že předpokladem vzniku pojistné povinnosti jest, aby tu byl kromě faktického vykonávání prací nebo služeb ještě právní titul, t. j. smluvený poměr pracovní, služební nebo učňovský.

210.

K pojmu vedlejšího zaměstnání. Nález n. s. s. ze dne 17. ledna 1931, č. 434/31. Sb. ÚSP. č. 69.*)

Vedlejším jest zaměstnání tenkrát, když v porovnání s jinou činností nebo životním postavením té které osoby s hlediska hospodářského a sociálního jest povahy podřadné (srovnej na příklad 8083/20**).

Stížnost vznáší proti úsudku žalovaného úřadu, že zaměstnání A. H. jest vedlejším, tyto námitky:

1. že úřad neval v úvahu okolnost, že kromě A. H. i její manžel je zaměstnán, že tedy toto zaměstnání obou manželů nemůže býti vedlejším zaměstnáním, když jsou oba nuceni za měsíční plat jako listonoši konati službu;

*) Srov. č. 199 »P. P.«.

***) Nález n. s. s. z 7. května 1929, č. 9308/29 v »P. P.«, roč. VIII., str. 86.

2. že výška požitků není rozhodující pro posouzení pojistné povinnosti;

3. že společná domácnost jen tehdy může se hodnotiti jako hlavní zaměstnání, mají-li manželé takový majetek, z něhož jim plyne výdělek; že by tomu tak bylo, není prý dokázáno;

4. že ono zaměstnání H. již proto nemůže býti vedlejším zaměstnáním, poněvadž je jejím jediným výdělečným zaměstnáním.

K námitkám těm jest podotknouti toto:

Při řešení otázky, zda zaměstnání určité osoby jest jejím zaměstnáním vedlejším, služno porovnatí pouze jednotlivé složky hospodářského nebo sociálního postavení této osoby, nezáleží tedy na tom, jaký výdělek a jaké zaměstnání měl manžel, když o jeho pojistnou povinnost v daném případě se nejedná.

Byl i výška požitků té které osoby nebyla jediň rozhodnou, jest přece podstatnou složkou pojmovou při řešení otázky, je-li nějaké výdělečné zaměstnání vedlejším čili nic. (Srovnej shora cit. nález Boh. A. 8083/29.)

K námitkám ad 3. a 4. stačí poukázati na hořejší definici zaměstnání vedlejšího, dle níž není třeba, aby stály proti sobě dvě výdělečné činnosti téže osoby, nýbrž rozhodným jest, zda s hlediska hospodářského anebo sociálního jeví se činnost, o níž tu jde, zaměstnáním podřadným, t. j. takovým, jež nelze s hlediska právě vytčeného hodnotiti za životní postavení a základ existence dotčené osoby.

Nemohl proto nejvyšší správní soud námitky shora uvedené uznati důvodnými.

211.

I. Pojem vedlejšího zaměstnání.*) — II. Pojistná povinnost maloročníků, zaměstnaných v zimních měsících v lese. Nález n. s. s. ze dne 10. února 1931, č. 1991/31. Sb. ÚSP. č. 70.

Na sporu jest otázka, zda žalovaný úřad právem hodnotil činnost dělníků v lesích firmy S-ský, dřevodorábající podnik, za jejich zaměstnání vedlejší, pojistné povinnosti nepodléhající.

O zaměstnání vedlejším lze mluviti jen tenkrát, je-li zaměstnání to u porovnání s jinou činností nebo s životním postavením té které osoby s hlediska hospodářského nebo sociálního povahy podřadné**).

Nepopřeno zůstalo zjištění žalovaného úřadu, že osoby, o které tu jde, jsou vesměs rolníci, že výtěžek rolnictví jest hlavním jich příjmem, a že jen v zimním období, když v hospodářství je méně práce, zabývají se jinou prací, v daném případě po 4 týdny prací lesní.

Uznal-li žalovaný úřad na tomto skutkovém podkladě, že ony práce lesní byly jejich vedlejším zaměstnáním, t. j. s hlediska hospodářského nebo sociálního u porovnání s provozováním rolnictví povahy podřadné, nemohl nejvyšší

*) Nález n. s. s. z 7. května 1929 č. 9308/29 v »P. P.«, roč. VIII., str. 86.

***) Srov. č. 199 a 214 »P. P.«.

správný soud shledati, že by úsudek ten byl nesprávný, nebo že by byl v rozporu se spisy aneb nelogický.

Stížnost míní, že nelze ono zaměstnání hodnotiti za vedlejší proto, poněvadž pro posouzení povahy vykonané práce je jediné směrodatné, zda konání prací těch trvalo po delší dobu a zda dělníci v téže době se soustavně zabývali i nějakou jinou prací, totiž vzděláváním nemovitostí. V daném případě byla trvalým a takřka výhradním zaměstnáním námezdní práce v lesích firmy, takže v tomto

období je třeba toto zaměstnání považovati za hlavní.

Trvalost a pravidelnost zaměstnání jest zajisté opakem práce příležitostné; že by šlo o práci příležitostnou, úřad nevyšloil. Avšak trvalé zaměstnání může býti zaměstnáním vedlejším, jsou-li jinak splněna kriteria shora výtčená, není také třeba, aby stály proti sobě dvě různé činnosti té které osoby, nýbrž rozhodným jest, je-li činnost, o níž jde, s hlediska hospodářského neb sociálního povahy podřadné.

Rozhodnutí soudů nižších stolic.

Souhlasu rozhodčí komise podle § 22/II zák. č. 330/1921 není třeba, byl-li člen závodního výboru propuštěn pro nedostatek práce. (Nález rozhodčí komise ve Varnsdorfu ze dne 11. března 1921, Rk 1/51.)*

Fma A. H. žádala rozhodčí komisi o udělení souhlasu k propuštění člena závodního výboru a tuto žádost odůvodnila takto:

Fma, jejíž závod se skládá ze dvou oddělení, zastavila na určitou dobu, která převyšovala 4 týdny, jedno z oddělení a ve druhém oddělení zavedla zkrácenou pracovní dobu. V oddělení, které bylo zastaveno, byl zaměstnán člen závodního výboru. Fma nemohla tohoto dělníka zaměstnati v oddělení, které zůstalo v chodu.

Závodní výbor naproti tomu zaujal stanovisko, že členové a náhradníci závodního výboru požívají podle § 22 cit. zák. ochrany proti výpovědi, že tedy fma je povinna člena závodního výboru, který dříve pracoval v nyní zastaveném oddělení, zaměstnati v oddělení, které zůstalo v chodu, a to i tehdy, když bude nutno dáti výpověď dělníkům, kteří tam byli delší dobu zaměstnáni. Učinil proto návrh na zamítnutí žádosti fmy.

Rozhodčí komise návrhu fmy vyhověla, uvádějíc tyto důvody: Ustanovením § 22, odst. 2., obč. zákona mají býti členové závodního výboru chráněni proti libovolnému propuštění se strany zaměstnavatele a výpověď člena závodního výboru, protože stal se nepohodlným, má býti znemožněna. V předloženém případě nebylo však protistranou vůbec tvrzeno, že propuštění tohoto člena závodního výboru má býti nějakým potrestáním, nýbrž přípustěno, že propuštění stalo se z důvodu uzavření oddělení. Rozhodčí komise přišla k přesvědčení, že zastavením závodu nebo části závodu zaniká přednostní postavení člena závodního výboru a že opatření souhlasu rozhodčí komise při uzavření části závodu není nutné. Toto opatření souhlasu je tedy pouze aktem obezřetnosti a nestává žádného důvodu nedati tomuto návrhu místa.

*) Právní názor v tomto nálezu reprodukováný nelze zajisté akceptovati. Uveřejňujeme tento nález, který přináší »Mitteilungen des deutschen Hauptverbandes der Industrie« (roč. XII., str. 227), abychom znovu upozornili na neudržitelné právní názory některých rozhodčích komisí. Jediné správným řešením může býti jen to, které vyjádřila rozhodčí komise v Praze nálezem ze dne 8. ledna 1931 Rk 3/31 (»P. P.« roč. V., str. 31). Členové (náhradníci) závodního výboru mohou býti propuštěni jen se souhlasem rozhodčí komise. Jedinou výjimkou z tohoto pravidla jest, byl-li člen (náhradník) závodního výboru propuštěn z důvodů, které opravňují zaměstnavatele k okamžitému propuštění zaměstnance podle § 82 ž. ř. nebo zákona o obch. pomocnících nebo obdobných zákonů, platných na Slovensku a Podkarpatské Rusi. Takovým důvodem však důvod, v daném případě uplatněný, není.

Korektor i korektor-revisor jsou dělníky knihtiskařskými a jejich práce nespadá pod pojem převážného vykonávání vyšších služeb ve smyslu § 1. zák. o obch. pom. Rozsudek živnostenského soudu v Praze ze dne 11. února 1931, č. j. Cž I 126/31-4 a krajského soudu civilního v Praze ze dne 20. března 1931, č. j. Ck II 33/31 až 7.

Že korektor je dělníkem knihtiskařským a že práce jeho nespadá pod pojem vyšších služeb, plyne z § 14 mzdového ceníku, který sjednán byl jako kolektivní smlouva mezi Svazem grafických gremií a Společným zastupitelstvem organizací dělnictva grafického a v němž korektoři uvedeni jsou spolu se sazeči, strojovými sazeči, strojmistry, tiskaři, sazeči-tiskaři, písmolijci, stereotypéry a galvanoplastiky jako knihtiskařští pomocníci, pro něž dotyčný mzdový ceník od 1. ledna 1930 platil.

Podle § 16, odst. 6. mzdového ceníku jsou pomocníci povinni ke všem jim příslušejícím technickým pracem.

Podle odst. 3. tohoto § lze souditi, že korigování smí býti vykonáno i řádně vyučenými pomocníky neb učni a podle § 45 je sazeč povinen převzítí přesně a řádně domácí korekturu.

Tato smluvní ustanovení nenasvědčují tedy správnosti stanoviska žalobce, že práci korektorovu je nutno považovati za práci vyšší ve smyslu zákona o obch. pom.

Odstraňování chyb, jež se zběhly při sazbě, není »vyšší prací«, neboť práci tu podle § 45 mzdového ceníku je povinen provést sazeč, i když chyby přešly do druhé korektury, do revise. Korigovati může podle § 16, odst. 3. i vyučený pomocník a učeň.

Tvoření úsudku o tom, zda sazba jemu ke korektuře předložená shoduje se s rukopisem a vyhovuje požadavkům technicko-tiskařským, zkoumání sazby podle určitých zásad na základě nabytých znalostí a zkušeností a posouzení, je-li kartáčový otisk bezvadný, či třeba-li jej opravit, přísluší jak z uvedených ustanovení mzdového ceníku se podává, již samotnému sazeči, který také ve svém zájmu, aby nemusil chybnu sazbu rozmetati, porovnávací úsudek si tvoří.

Takto práci svou zkoumati a úsudek tvořiti musí i prostý dělník obuvnický a krejčovský, když krájí či stříhá kůži či sukno podle stříhů nebo vzorců; nepracuje pouze manuálně, nýbrž i duševně, neboť uvažuje a zkoumá na základě zkušeností a znalostí nabytých, jak by využil co nejvýhodněji materiálů.

Což teprve práce prostého dělníka v továrnách na přesnou mechaniku, přístroje optické, automobily, letadla, dělníka hodinářského a pod.

Každý z nich musí zkoumati, úsudek si vytvořiti, tedy velmi intensivně duševně pracovati.

Bez duševní činnosti není myslitelná ani práce zedníkova. I ta je spojena do jisté míry se zodpovědností.

Odvolatelům uváděné momenty nemohou tedy považovány býti za kritérium rozhodující v otázce povahy činnosti korektorovy.

Činnost tato nepřesahuje obor a výši působnosti dělníka knihtiskářského.

Úkony ty bylo by lze pokládati za vyšší jen tehdy, kdyby je obyčejný sazeč nemohl prováděti a kdyby k nim potřebí bylo nějaké zvláštní zručnosti a odborné zkušenosti, která u obyčejného sazeče se nemůže předpokládati a žádati.

Není-li pochybnosti o tom, že korekturu obstarati dovede a musí každý sazeč, každý vyučený pomocník knihtiskářský, jak z ceníku mzdového je patrno, pak nelze pracovní úkony korektorovy klásti na roveň vyšším službám ve smyslu § 1. zák. o obch. pom.

Pro názor ten mluví i způsob vyplácení námezdní smlouvou sjednané »mzdy«, podle ceníku se řídící.

Na tom ničeho nemění, že žalobce do září 1950 prováděl i revisi a že od té doby také někdy, je-li toho nutně potřebí, reviduje.

Revisie není nic jiného, nežli druhá či třetí korektura. Revisor neřídí se jinými pravidly a zásadami než sazeč, který sazbu vyhotovil.

Kdyby sazeč provedl sazbu bezvadně a kdyby i domácí korekturu provedl přesně a řádně, jak se to předepisuje v § 45 mzdového ceníku, pak by ovšem nebylo třeba ani druhé korektury, ani revisie.

Nekoná tedy ani revisor vyšších služeb, které by přesahovaly rámec obvyklosti a průměru služeb ostatních dělníků sazečských.*)

*) Právě cit. rozhodnutí je v křiklavém rozporu s celou dosavadní judikaturou o pojmu vyšších služeb, a to jak judikaturou nejv. s., tak i judikaturou nejv. s. s. Zejména jest v rozporu s rozhodnutím n. s. s. Boh. 6373, v němž se uvádí toto:

»Úkolem korektorovým jest, aby odstranil chyby, jež se sběhly při sazbě. Úkolu tomu mohl korektor dostáti jen tím, že tvoří si úsudky o tom, zda sazba jemu ke korektuře předložená shoduje se jednak s rukopisem, jednak zda s hlediska technicky tiskářského vyhovuje požadavkům, jimž vyhovovati má. K. koriguje sazbu, musel ji tedy podle určitých zásad zkoumati. Při zkoumání tom používal svých nabytých znalostí a zkušeností a tvořil si úsudky jednak z toho, co zkoumaje tu kterou sazbu (kartáčový otisk) a porovnáváje ji s rukopisem, zjistil, jednak z toho, co mu na základě zkušeností a znalostí jeho jest známo. Úsudkem tvořeným na základě těchto dvou složek posuzoval pak, je-li kartáčový otisk bezvadný, či třeba-li jej opravit. Takové tvoření úsudku je hodnocení jako činnost duševní a nelze proto shledati nezákonností v tom, když žalovaný úřad vyslovuje, že K. jako korektor v tiskárně jest podroben pensijní povinnosti ve smyslu § 1, odst. 2 lit. a) zák. č. 89/20.«

Dále praví:

»Cílem a účelem činnosti korektorovy jest kontrola bezvadnosti této sazby a shody její s rukopisem. Duševní činnost, kterou korektor při tvoření úsudku vyvíjí, není tu pouhým podkladem pro manuální činnost korektorovu, je-li sazba bezvadná, nebude vůbec manuální činnost zapotřebí, nýbrž jest sama cílem a účelem výkonu korektora...«

Dále jest v rozporu s těmito rozhodnutími nejv. s.: Vážný č. 4079: »...byť žalobce konal některé práce čistě mechanické, přece jenom jeho celková činnost byla službou dozorčí a vůdčí...«

Vážný č. 4028: »...stačí ke kvalifikaci úkonů jako úkonů vyšších ve smyslu § 1 zákona o obchod. pomocnících ta okolnost, že je k nim, jako k úkonům služebním žalobcovým u žalované potřebí zvláštní

Není porušením povinnosti závodního výboru podle §§ 3 a 23 zák. o závodních výborech, jestliže jednotliví členové záv. výb. s vědomím ostatních členů stěžovali si tajemníkům politických stran, jestliže tito v časopisech uveřejnili články, kritizující poměry v závodě. Nález rozhodčí komise v Českých Budějovicích ze dne 24. dubna 1951, čj. 6/51.

Stěžovatelka fma M. v Č. B. spatřuje v uveřejnění článků v S. L. a v J., podepsaných »Dělnický závodní výbor« a nadepsaných »K valné hromadě továrny M.« porušení povinnosti závodního výboru podle § 3. a 23. zák. o závod. výborech a navrhuje, aby závodní výbor byl podle § 20. zák. o záv. výb. rozpuštěn. Opírá se o protokolární prohlášení členů závod. výborů, které tito učinili před svědky řed. závodu, že závodní výbor neusnesl se na uveřejnění cit. článku, nýbrž že si jednotliví členové závodního výboru s vědomím ostatních členů stěžovali tajemníkům svých politických stran a tito se souhlasem všech členů závodního výboru zmíněné články v časopisech uveřejnili. Obsah článků (stejně znějících) je, namírem proti vedení továrny, zejména uvádí, že dělníkům zůstává záhadou, proč si mnoho obchodníků, ba i samí zástupci továrny stěžují na nedbalé vyřizování objednávek a praví, že jest něco nezdavého, zastaralého v továrně jak ve výrobě, tak i v prodeji a tu zvlášť. Článek upozorňuje správní radu a akcionáře před valnou hromadou na to s tím, aby o tom uvažovali a postarali se o nápravu. Stěžovatelka uvádí, že články způsobily skutečně zneklidnění v kruzích akcionářů i zákazníků a že poškodily podnik, což bude jistě v odbytu zboží cítiti a dá se i ciferně dokázati. Závodní výbor byl podle vlastního přiznání inspirátorem zmíněných článků a porušil své povinnosti tím, že zasáhl neoprávněně do správy a provozu závodu samostatným nařízením a nešetřením svých úkolů v § 3 vytyčených, které má vykonávati tak, aby chod závodu neutrpěl újmy (§ 5/2) — že dále nedbal povinností zachovávatí úplnou mlčenlivost o obchodních a výrobních tajemstvích a o tom, co výslovně jako důvěrné sdělil mu podnikatel o poměrech podniku. Proto navrhuje podle § 20/2 zákona

znalosti a odborné zkušenosti, která u obyčejného dělníka se nepředpokládá a nežádá. Nerozhodno jest, že ruční manuální práce zabrala největší část zaměstnání žalobcova, když tato manuální práce nebyla prací obyčejného pomocného dělníka.«

Váž. č. 3515: »Vzhledem k této dozorčí činnosti jest služby jeho přes to, že záležely zčásti v mechanických úkonech podřadného rázu, posuzovati jako celek a všechny jeho úkony pokládati za úkony vyšší...«

Vážný č. 2033: »...přiznána býti musí povaha služeb vyšších, které se podstatně odlišují od průměrných pracovních služeb pouhých pomocných dělníků, jednak vyšším stupněm odborné znalosti, jednak vyšším stupněm důvěry a odpovědnosti, jež zaměstnavatel příkazáním těchto služeb zaměstnanci osvědčuje a ukládá (§ 73 živn. ř.).«

Nakonec nutno vytknouti, že se živnostenský soud odvolací v Praze dostal tak do rozporu se svou vlastní judikaturou, zejména s rozhodnutími Čz. II 589/26, Čz. II 590/26, Čk. II 73/26, jakož i ve zcela poslední době v rozhodnutí R. R. II 311/29 z 14. X. 1929. Srovnaj k tomu mimo to také sbírku rozhodnutí o typografech Loučka-Pahlen; srov. také dr. F. Kraus: »K výkladu pojmu převážného vykonávání vyšších služeb v § 1 zák. o obch. pom.« (»Pracovní právo«, č. X., str. 23 n.)

K tomuto křiklavému rozhodnutí, jimž judikatura živnostenského soudu dostala se zcela na scestí, bude nutno podrobněji se vrátiti. Již dnes jest nutno upozorniti na to, jak naléhavě jest v pracovních věcech nutno, aby zde byla třetí instance, podobně jak je tomu v zákoně o pracovních soudech v říší německé.

rozpuštění závodního výboru, poněvadž závodní výbor porušil hrubě své povinnosti.

Rozhodčí komise shledala věcné důvody, pro něž neuznává stížnost za důvodnou. V inkriminovaných článcích spatřuje rozhodčí komise kritiku ve vedení továrny, hlavně prodeje (vyřizování objednávek) a pokud by jednotliví členové závod. výboru byli inspirátoři této novinářské kritiky, lze mít za omluvitelné tím, že závodní výbor byl od vedení továrny systematicky odstrkován, proti předpisům zákona o závodních výborech (§ 4) opomněn a že poměry v závodě (časté hromadné propouštění dělnictva i vysazování a nepravdivosti) dělnictvo ovšem roztrpčovaly a postavení závodního výboru znesnadňovaly. I když tedy jest pravda, že stěžovali si jednotliví členové závodního výboru tajemníkům politických stran a tím dali podnět k uveřejnění článků, nelze spatřovati v tom takové hrubé porušení povinností členů závodního výboru, jaké má na mysli § 10 zákona, aby mohl být závodní výbor proto rozpuštěn. Články nezasahují do správy a provozu závodu, pouze kritizují některé nedostatky a nelze v tom viděti samostatná nařízení závodního výboru.

Závodní výbor se neusnesl na těchto článcích, a že byly podepsány »děl. závodním výborem« to jest spíše jen jistá nešikovnost pisatele (neznámého původu) článku, nežli vina závodního výboru. Rovněž neprozrazují články nějaká obchodní a výrobní tajemství neb něco, co podnikatel důvěrně závodnímu výboru sdělil o poměrech v podniku. (§ 3. odst. 2/3 zák.) Členové závodního výboru také neporušili podle § 6 odst. 5. zák. mlčenlivost o tom, co jim ve vykonávání této činnosti označeno bylo za důvěrné, kteréž porušení mlčenlivosti podle § 28 zák. bylo by přestupkem stíhatelným na návrh podnikatele u okresního úřadu.

Podle §§ 62 a 63 zák. čl. 45: 1907 spory ze služebního poměru hospodářské čeledi náleží před správní úřad, před řádné soudy pouze spory o náhradu škody převyšující 100 Kč. Usnesení krajského soudu v Nitře ze dne 31. prosince 1950, R 482/50-10.

Žaloba svojou žalobou domáhá sa zaplatenia na pol druhu roku, 1 a ½ roku svojich služebných požitkov pozostávajúcich z hotovosti a naturálií, ktoré mu prisluchaly od žalovaného ako hospodára ako hospodárskému gazdovi na základe služebnej smluvy, ktorá za platnu bola uznáta krajským úradom v Bratislave až do 1. novembra 1929, a ktorej platnosť odo dňa tohoto konečnoplatne ešte riešená nie je.

Faktom je ďalej, že hospodársky sluha, gazda je vonkajším hospodárskou čeladou a že služebné pomery takejto čelade riadi zákon 45, z roku 1907. Podľa §§ 62 a 63 tohoto zákona však všetky sporné otázky, teda i uplatňovanie služebných požitkov, z čeladnej smluvy medzi hospodárom a čeladou patria pred správne úrady jako čeladné vrchnosti bez ohľadu na výšku požadovaných požitkov, a pred riadne súdy patria len spory o náhradu škody 100 Kč prevyšujúcej a z čeladnej smluvy vzniklej. V danom prípade však nemožno rieciť o škode keďže výslovne uplatňuju sa požitky v naturáliách a v hotovosti alebo len v hotovosti.

Mylný je právny názor žalujúciho, že v danom prípade má byť použitý § 25, potažme 26 zák. č. 244/1922 Sb. z. a nar. na základe zákona čís. 217/1924 Sb. z. a nar.

Tieto zákonitě ustanovenia len v tom páde by mohli byť v danom prípade upotrebené, keby zákon 45/1907 ako zákon speciálny neobsahoval opatrenie v tomto smere o hospodárskej čelade, že by tieto opatrenia boli v neprospech zamestnancov, čo však v danom prípade niet.

Různé.

K výkladu pojmu cesty z práce a do práce podle § 5 úraz. zák. V č. 4 na str. 44 zmiňujeme se o nesprávném názoru, uplatňovaném v Prager Archivu o tom, že cestou do práce, jakož i z práce podle úrazového zákona míněna je prý pouze cesta řádná, obvyklá a dovolená.

Ministerstvo železnic pojišťující na případ úrazu samo své železniční zaměstnance staví se v poslední době na stanovisko hájené v Prager Archivu, že totiž má jíti o cestu obvyklou, dovolenou a řádnou. Odpírá proto rentu úrazovou v případech, kdy na př. zaměstnanec vrací se ze zaměstnání nákladním vlakem, jímž osobní doprava je zakázána, nebo vyskočí-li z jedoucího vlaku ve stanici, kde bydlí a pod.

Rozhodčí soud vesměs žalobám želez. zřízenců v tomto směru vyhovuje a neuznává stanovisko železniční správy za správné. Správně poukazuje k tomu, že cestu do práce nebo z práce je nutno posuzovati podle posledního odstavce § 6 úr. zák., který vylučuje nárok zaměstnancův pouze v tom případě, když si zaměstnanec úraz způsobil buď úmyslně, nebo páchaje zločin zjištěný trestním soudem.

Přes to však ministerstvo železnic, resp. příslušná ředitelství, setrvávají na svém nesprávném stanovisku a zbytečně tak zkracují zaměstnance, kteří nemají odvahu podati úrazovou žalobu. Stanovisko želez. eráru zachyceno je pak v kuriosním výnosu ministerstva železnic č. 42.594/28 z 11. září 1928, ve kterém se vy-

kládá, že prý dělník pracující v posledním patře domu a bydlící v posledním patře domu z téže řady, by mohl jíti teoreticky nejkratší cestou z práce po střeších a nemohl prý mítí zákonodárce na mysli odškodňovati úraz, který by se přihodil na takovéto cestě domů. Totéž prý platí o nejkratší cestě plavbou přes dravou řeku nebo skokem z okna a stejně i o jízdě vlakem, který ve stanici, kde zaměstnanec bydlí, nestaví, takže zaměstnanec buď musí přejeti, nebo z jedoucího vlaku vyskočiti. Není snad potřebí podotýkati, že tento bizarní názor je typickým výrazem scholastického a byrokratického usuzování autora, který se dívá na svět jen skrz papír svých aktů. Že by skok z okna bylo možno nazvati cestou, na to věru nemohl připadnouti právník, který vykládá význam slov podle jejich pravého smyslu.

Dr. F. K.

Odvolání proti rozsudku pro zmeškání před živnostenskými soudy. V poslední době stalo se u pražského živnostenského soudu, že proti rozsudku pro zmeškání, vydanému proti nedostavivšímu se zaměstnavateli, bylo podáno odvolání a odvolací soud projednal věc znovu, při čemž nebral ohled na zmeškání roku u soudu I. stolice a námitku k tomu se nesoucí zamítl. Při tom vycházel prostě z úsudku, že jestliže podle § 31, odst. 2., zákona o soudech živnostenských projednává se před soudem odvolacím rozepře znovu v mezích návrhy vytčených,

platí to i v tom případě, když byl v první stolici vydán rozsudek pro zmeškání. Tím ovšem se účel procesního zmeškání maří, neboť strana, i když zmešká procesní úkon, má možnost, aby pouhým odvoláním přivodila nové projednávání věci. Toto neudržitelné stanovisko právem odmítá odvolací soud živnostenský v Brně, který v rozsudku ze dne 24. listopadu 1927, Ck I 426/29-9, v odůvodnění vyslovil právní větu, že nové projednání věci před odvolacím soudem podle § 31 zákona o živnostenských soudech je nepřipustné, jestliže byl proti odvolateli v I. stolici živnostenským soudem vydán rozsudek pro zmeškání. Jediné toto stanovisko nás může uspokojiti, neboť podle § 396 c. ř. s. je v případě zmeškání pokládati přednesení dostavivší se strany o skutkových okolnostech, ku předmětu právní rozepře se vztahující, za pravdivé. Tímto zjištěním je však vázán také odvolací soud, neboť musí se při prozkoumání omeziti pouze na tu otázku, zda tu byly zákonné předpoklady pro rozsudek pro toto zmeškání. Ani ustanovení § 31 cit. zák. o živnostenských soudech nemůže zde způsobiti změnu, neboť opačný výklad byl v zřejmém rozporu s ustanovením §§ 396 a 442 c. ř. s. a činil by jednání v I. stolici zcela zbytečným.

Ještě k § 1154 b). Dovídáme se, že zaměstnavatelé, těžce z krise a nezaměstnanosti v případech, kdy ujednána je hodinová výpověď, odpírají zaměstnanci, který onemocněl, platiti procentuální mzdu ve třetím a následujících týdnech po onemocnění, odvolávající se na to, že přý služební poměr zanikl hodinovou výpovědí, t. j., že zaměstnanec příštího dne následkem nemoci do práce nenastoupil. Nutno zdůrazniti, že zaměstnancům v tomto případě nade vší pochybnost zůstávají nároky zachovány. Snad je spornou dnes otázka, zda nároky podle § 1154, lit. b), zanikají, byla-li výpověď dána dříve, než nastala událost, zakládající nárok, na př. nemoc, úraz a pod.*) Ale je nesporné a nikdo o tom nepochyboval, že nárok podle § 1154, lit. b), každým způsobem zůstává zaměstnanci zachován, jestliže mu zaměstnavatel dal, byť hodinovou výpověď, v době, kdy v týž byl nemocen. (Srov. k tomu na př. Hatlák: »O pracovním poměru«, str. 94.)

Dr. F. K.

K výkladu § 22, odst. 2., zák. o závod. výborech. Úfy M. N. byl zaměstnán M. K. od r. 1918 a v posledním období byl firmou 8 týdnů vyzazen, čímž mu bylo znemožňováno vykonávání jeho funkce předsedy závod. výboru proti ustanovení § 22 o závod. výb. Závodní výbor podal stížnost k rozhodčí komisi pro závod. výbory v Brně, o které se jednalo 1. dubna 1931, ve které se závodní výbor ohražoval proti vyzazování předsedy závodního výboru u jmenované firmy. Stížnosti závod. výboru bylo vyhověno a firmě nařízeno, že předseda závod. výboru nemá sice nárok na náhradu ušlé mzdy, ale nesmí mu býti znemožněno vykonávání jeho funkce dělnictvem mu svěřené, t. j. předsedy závod. výboru. Firma však nato podala rozhodčí komisi žádost o souhlas k propuštění. O této stížnosti rozhodla rozhodčí komise v Brně náleženem ze dne 11./IV. 1931, č. Rk 16/31. Nález je krajně nespravedlivý a odporuje ustanovení zákona i judikatuře. Takovým výkladem stala by se imunita vyplývající ze zákona o závod. výborech pro členy závod. výborů, zejména však

funkcionáře, jako je předseda, úplně ilusorní. V obsahu nálezu nenajdeme jediný důvod, pro který dala rozhodčí komise souhlas k propuštění předsedy závod. výboru.

V tomto případě u předsedy závod. výboru nedjedalo se o § 82 živn. řádu, a členové závod. výboru, zvláště předseda musí míti zák. ochranu, t. j. imunitu před propuštěním, jak to zákon v § 22 plně přiznává.

V nálezu se uvádí pouze to, že zákon o závod. výborech dává právo rozhodčí komisi, aby udělila souhlas k propuštění a kdyby zákonodárce chtěl chrániti tak předsedy závod. výboru, bylo by to také dáno v samotném znění zákona najevo. Souhlas k propuštění dán také proto, že firma nemá práci a že K. nesouhlasil s vyzazováním z práce, ačkoliv jeho spoludělníci z oddělení stolárny s vyzazováním souhlasí. Nárok na náhradu ve vyzazení podle § 1155 předseda nemá a rozhodčí komise přichází k tomu názoru, že by firma následkem poměrů v závodě byla poškozena a že se tak děje se zřetelem na situaci bez ohledu na funkci závod. výboru. Dále se praví, že přednostní postavení požívá člen závodního výboru jen pokud jde o funkci ze závod. výboru, ale v poměru pracovním že je každý člen, tedy i předseda, postaven na roveň.

Rozhodčí komise brněnská úplně přehlíží, že správa závodu byla povinna i při částečné zaměstnanosti vzíti především zřetel na předsedu závod. výboru, neboť dání souhlasu k propuštění má zvláštní vliv na postavení členů závod. výborů a stanovisko toto jest proti celému duchu zákona, tím více, že když rozhodčí komise dala souhlas k propuštění, nepoužila § 3. cit. zák., t. j. aby propuštěnému předsedovi bylo přiznáno odbytné již proto, že je dle jak 3 roky v závodě zaměstnán, a to ve výši od 1—4 týdnů. Žádosti firmy bylo tedy vyhověno a souhlas k propuštění dán. Kdyby toto právní stanovisko mělo býti uznáno, byla by dávana zaměstnavatelům možnost, aby se snadno zbavovali předsedy závod. výboru, který je mluvícím dělnictva, obyčejně nejlepší a nejschopnější funkcionář, a prováděti svoje záměry vůči dělnictvu, zvláště v době hospodářské krise. Nález volá po novelisaci zákona o závod. výborech, která musí býti takovýmito rozhodnutími jen urychlena.

Zákon o pojištění zaměstnanců pro případ nemoci, invalidity a stáří. Upravil, výnosy i judikaturou opatřil dr. Jiří Pleskot. S úvodem a poznámkami dr. Lva Wintra. V Praze 1931, nákladem časopisu »Svépomoc«, stran 398.

Nové vydání zákona o sociálním pojištění zhodnocuje vše, co přinesly na zkušenostech a judikatuře dva roky trvání novely zákona o sociálním pojištění. Na rozdíl od prvního vydání, jehož cílem bylo odhalovat nedostatky i špatné motivy nové zákonné úpravy, jest nové vydání komentářem, spojujícím všechny normy a předpisy se zákonem souvisící, judikaturu, a to jak nejvyššího správního soudu, tak nejvyššího soudu a zejména též judikaturu sociálně pojišťovacího soudu. Kromě toho výklad, poněvadž jest v prvé řadě určen pro potřeby orgánů sociálního pojištění, jest doplněn u každého ustanovení seznamem všech předpisů, které o něm vydala Ústřední sociální pojišťovna. Doplnky obsahují všechna pro pensijní pojištěnce v platnosti zachovaná ustanovení starého nemocenského zákona, jednáci řád sociálně pojišťovacích soudů o provádění sociálního pojištění na Hlučínsku, vládní nařízení o převodních částkách a předpisy civilní-

*) Srovnej k tomu dr. Kraus: »K výkladu § 1154 b) obč. zák.« v »P. P.«, roč. X., str. 9 n.

ho řádu soudního o doručování. Poznámky dr. Winttra z prvního vydání, pokud nebyly politické povahy a neztratily aktuality, byly zachovány pod čarou a doplněny výtahem z materiálií.

Autor nového vydání, který loňského roku vydal příručku o sociálním pojištění pro pojištěnce*, zhostil se s úspěchem svého úkolu. V prvé řadě jest oceniti velmi vhodnou grafickou úpravu, která skutečně umožňuje co nejrychlejší orientaci v obsáhlé materii zákonné. A to tím spíše, že nedostatečná grafická úprava bývá podstatným nedostatkem četných dnes vydávaných komentářů. Úprava poskytuje však a umožňuje rychlou orientaci jak v textu zákona, tak v judikatuře, materiáliích i druhotných normách.

Výklad plní úkol, který si autor v předmluvě uložil, t. j. dáti funkcionářům a úřednictvu orgánů sociálního pojištění spolehlivého průvodce. V tomto směru jest oceniti pozornost, kterou autor věnoval přesnému a úplnému zaznamenání všech druhotných norem, ať již výnosů ministerstva sociální péče, ať výnosů Ústřední sociální pojišťovny. Je to důležité již proto, že dosud není těmto normám v právnickém světě věnována pozornost, kterou ony vyžadují. Dvakrát je to důležité v oboru toho druhu, jakým jest sociální pojištění, které již svojí povahou předpokládá, že zákonodárce musí se spokojiti více méně rámcovými normami, jejichž provedení svěřuje moci nařizovací.

Rovněž materiálie jsou v komentáři vedeny v pečlivém výběru, a to v nejnnutnější míře, pokud mají význam pro výklad právního pravidla. Se zásadou autorovou jest zajisté souhlasiti, i když jsme si vědomi toho, že materiálie při výkladu právního řádu mají význam pořadnější.

Naproti tomu judikatura shrnuta jest v komentáři vyčerpávajícím způsobem. Její přehled nabývá zvláštního významu pak tím, že zahrnuje v sobě také judikaturu vrchního pojišťovacího soudu i soudů pojišťovacích, která se vzrůstajícím rozsahem činnosti těchto soudů nabývá stále většího a většího významu.

Literatura.

V »Časopise pro vědu právní a státní« v čís. 3 roč. XIV z r. 1931 uveřejňuje Karel Šmíd dosti podrobnou recenzi Řihova-Freudenfeldova »Pracovního práva republiky Československé«. Všimá si ve své recenzi zejména zásadní otázky o rozsahu pojmu pracovního práva a poukazuje zejména na německou literaturu (Kask Hueck, Nipperdey), schvaaluje stanovisko autorů zmíněného díla v tom směru, že nezařadili do své práce normy o pracovním poměru úředníků pragmatikálních a jiných veřejných, stejně tak že vypustili normy o veřejném pojištění zaměstnanců. Neobyčejně zajímavé jsou výtky, které dílu jsou činěny. Předně jedná se o opominutí důležitého rozhodnutí nejvyššího soudu (ze dne 6./3. 1930), dále pak ale i výtky závažnější v těchto dvou směrech; že nebylo přihlídnuto mimo judikaturu k ostatním druhům právních ustanovení, zejména k právu smluvnímu a nařízení správních úřadů. Vytýká se, že zde nejsou uveřejněny t. zv. směrnice kolektivních smluv zemědělských, uveřejňované od r. 1919, dále řady domovní, upravující

*) »Příručka pro pojištěnce«, dr. Jirí Pleskot. Knihovna Odborového sdružení československého, svazek 4. Praha 1930.

poměr domovníků ve věci vrátného a klíčného; posléze pak, že v díle kromě jednoho případu nejsou vůbec výnosy ministerstva soc. péče pracovního práva se dotýkající, dále prováděcí ustanovení týkající se nedělního a svátečního klidu. Šmíd upozorňuje na to, že při příštím vydání bude nutno, aby autoři spojili se s některým znalcem těchto tak zv. správních ustanovení o smlouvě pracovní a dílo v tom směru doplnili. Zaznamenávajíc tento kritický hlas podotýkáme, že se k dílu vrátíme samostatnou úvahou v některém příštím čísle. Dr. F. K.

Veřejná správa, časopis pro správní právo a správní vědu (roč. 1., čís. 1—3). V čís. 2. dr. Holdík podává kritiku nálezu n. s. s. ze dne 18. října 1930 Boh. A 8826* v článku »Spory o pojistnou povinnost podle zákona č. 221/25 o nemocenském pojištění veřejných zaměstnanců« a dospívá k usudku, že opatření orgánů léčebného fondu, jimiž prohlašují pojistnou povinnost veřejných zaměstnanců jsou jen prohlášeními strany a že vznikne-li spor, jest povolán k jeho rozhodnutí politický úřad podle ustanovení čl. 7 zák. o organizaci politické správy č. 125/27.

V čl. 3 dr. Jar. Podobský zabývá se v článku »Kdy trvá pojistná povinnost podle zák. o soc. poj. č. 221/24 (184/28)?« poměrem základních ustanovení o pojistné povinnosti §§ 2—6 zák. č. 221/24 k dalším ustanovením zákona, která předcházející modifikují, zejména § 7 (»kdy pojištění vzniká a kdy zaniká«) a § 17 odst. 1.

Časopis pro železniční právo a politiku (roč. 10 čís. 1—4). V č. 1. dr. Arnošt Chmelař polemizuje v článku »Správní akty ve věcech služebního poměru zaměstnanců čsl. stát. drah se stanoviskem dra Cajthamla vyjádřeném v článku »Několik poznámek k rozsudku nejvyššího soudu ze dne 2. V. 1930 Rv 1 1164/29.« V č. 3. a 4. týž autor uveřejňuje obsáhlou studii »Je odůvodněn ve služebním poměru k státu a jiným veřejnoprávním korporacím charakter veřejnoprávní či soukromoprávní?«. V kterém odvětví služby jest trvat na poměru veřejnoprávním a v kterém jest lépe přijmouti poměr soukromoprávní«. Studie jest prací ze soutěže, rozepsané u příležitosti třetího vědeckého sjezdu právníckého, která byla zrevidována a v některých směrech doplněna.

Prager Juristische Zeitschrift (roč. XI. č. 7 až 11). Dr. Wilhelm Butschek uvažuje v článku »Nichtanmeldung zur Pensionsversicherung und ihre rechtlichen Folgen« o právních důsledcích nepřihlášení k pensijnímu pojištění. Dr. Edmund Prochaska v č. 9. v článku »Zur Frage der Ueberstundenentlohnung« podává rozbor ustanovení zák. č. 91/18 o honorování práce přes čas, přihlížeje k obsáhlé judikatuře nejvyššího soudu.

Prager Archiv (roč. 13, č. 5—7). V č. 6 dr. Jos. Zelfel v čl. »Die Aufsichtstätigkeit als Kriterium der Pensionsversicherungspflicht« podává výklad § 1, č. 6 lit. a) pens. zák. č. 26/29, zejména výklad pojmu dozorcí činnosti, která jest podmínkou pojistné pensijní povinnosti. Čís. 7. přináší nové znění konkursního, vyrovnacího a odpůřícího řádu s příslušnými materiáliemi, z nichž pro obor pracovního práva mají význam zejména §§ 12, 27, 54 konk. ř. a §§ 13 a 26 vyrovnacího řádu.

Juristen Zeitung (roč. 12, č. 5—9) v čís. 9. přináší pojednání S. Weinbergera o regresním nároku úrazové pojišťovny podle § 47 odst. 2 zák. o úrazovém pojištění.

*) Srov. č. 188 Sb. P. P.